

Sant Martí de Saldes

Saldes

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Nucli urbà. Plaça de Sant Martí. 08697 SALDES

Coordenades:

Latitud: 42.22934
Longitud: 1.7361
UTM Est (X): 395703
UTM Nord (Y): 4676013

Classificació

Número de fitxa 08190 - 6
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Romànic Modern Neoclàssic
Segle XI-XVII
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat Privada
Titular: Bisbat de Solsona. Palau Episcopal. 25280 SOLSONA
Fitxes associades:
[Saldes. Nucli urbà](#)
Autoria de la fitxa Cortés Elía, M^a del Agua
Data de registre de la fitxa: dg., 21/10/2007 - 02:00
Autoria de la darrera revisió: María del Agua Cortés Elía, OPC
Data de la darrera revisió: ds., 22/10/2022 - 14:09

Descripció

L'església de Sant Martí de Saldes es troba al centre del nucli urbà. És un edifici de planta rectangular amb tres naus, la central coberta amb volta apuntada i les laterals d'estil neoclàssic cobertes amb volta catalana de maó i de pedra. A cada costat s'obren dues capelles laterals cobertes amb volta d'arcs encreuats. A la paret de migdia resta un arc adovellat i una finestra d'arc de mig punt molt alta i tapiada. L'interior de l'edifici és de pedra vista i deixa veure l'estructura constructiva. Es conserven cinc altars a l'interior, de fusta policromada i del segle XIX, procedeixen d'alguns taller local de Bagà o de Sant Llorenç de Morunys. Dedicats, el major a Sant Martí, els altres a Santa Severina, al Sagrat Cor, a Santa Bàrbara i a la Mare de Déu del Roser. També es conserva la imatge de la Mare de Déu de Gresolet, del segle XIII, que fou traslladada el 1947 per raons de seguretat.

Història

Església depenent des de la seva construcció del bisbat d'Urgell dins el comtat de Cerdanya, essent parroquial. El 831 hi havia a Saldes una petita comunitat a l'entorn d'una església dedicada a Sant Martí, formada per unes 15 cases. Al mateix segle IX els 15 caps de casa van demanar al bisbe d'Urgell que consagrés l'església, com va fer el 8 de desembre de 857 (ORDEIG, 1993). Al mateix document s'especifica que els feligresos la dotaren amb dues mujades i mitja i tres quarteres de terra i una casa davant l'església que havia de servir de rectoria. També s'esmenta l'església a l'acta de consagració de Santa Maria de la Seu d'Urgell, l'any 1010 (Sant Martí i Sant Andreu de l'Espà). Probablement aquesta església substituís a una construcció anterior i no han quedat rastres. A aquest segon edifici el va substituir un altre d'estil romànic, d'una sola nau amb absis semicircular, que pot datar-se al segle XI i després es va construir una quarta església al segle XII, també romànica. Es conserven alguns fragments d'aquests dues darreres, de l'absis al costat de llevant i unes filades de murs de pedra ben tallades unides amb morter de calç i sauló. També es conserva una pica baptismal feta en un bloc de pedra arrodonit i buidat que actualment es conserva al presbiteri, havia estat molt temps capgirat i dipositat davant la façana de l'església per convertir-lo en la base d'una creu de terme. A l'entorn de les antigues esglésies romàniques hi havia un cementiri format per sepultures de cista, algunes van aparèixer en fer obres a la plaça, constant a la documentació que la gent era enterrada aquí. El segle XVI els adults pagaven a la parròquia tres sous per dret de sepultura. Al segle XIII les notícies estan relacionades amb els barons de Pinós, rebent els habitants exempcions dels drets de pastura el 1291. En el testament de Galcerà IV de Pinós, a finals del segle XIII, deixa a l'església 100 sous. Als segles XIV i XV consta documentalment que es feien enterraments al cementiri de l'església. A la segona meitat del segle XVII es van fer obres d'ampliació del temple, amb tres naus, afegint una a cada banda de la nau romànica. L'any 1947 es va restaurar el conjunt. El campanar va ser construït el 1703, és de torre exterior i conserva dues campanes foses el 1805 i el 1893 a Bellver de Cerdanya. La sagristia va ser construïda el 1814 a la capçalera del temple, comunicada amb l'altar major. El segle XVIII tenia com a sufragània l'església de Sant Sadurní de Malanyeu. L'any 1958 es van fer obres a la plaça i el 1971 es va fer una excavació arqueològica a càrrec de Manel Riu, en la que es pogué descobrir una part de l'absis, les vuit primeres filades del mur i les sis de la banqueta.

Bibliografia

AA.VV. (1985). Catalunya romànica. Vol. XII, El Berguedà. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona.
BARAUT, C. (1978). "Les actes de consagracions d'esglésies del Bisbat d'Urgell (segles IX-XII)". Urgellia, núm. 1.
Riu, M. (1975). Excavaciones medievales en el término municipal de Saldes. "Noticiario

Arqueológico Hispánico", III. Madrid. Pàg. 272-290. SERRA VILARÓ, J. (1930). Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. 3 vols. Reedició de 1989 del Centre d'Estudis Baganesos.

